

Manuela Bartolotti

Madarassy István firenzei Dante-kiállítása

■ Madarassy István megértéséhez sétálgatni kell Firenzében és Olaszország ókori utcáin, újrarájálni azokat a helyszíneket, ahol ihletre lelt, és meg kell találni a mestereit övező légkört. De a kapcsolat fordítottan is igaz: a művész *Isteni Színjátékot* illusztráló szoborképei segítséget adnak Dante túlvilági útjának átéléséhez. A magyar szobrász életműve sok szállal kötődik Itáliához és az olasz remekművekhez: számos alkotását Parmigianino, Dante és Verdi ihlette.

A dantei énekeknek ajánlott sorozatában (amelyből már csak a *Paradicsom* hiányzik) megtalálható az a belső mozgás, amelyet Masaccio *Cacciata dei progenitori* című freskója szemléltet, de megfigyelhető Jacopo della Quercia bolognai S. Petronio kapuinak vagy Donatello firenzei Battistero keresztelőkápolnájának hatása is. Úgy tűnik, Madarassy modern eszközökkel idézi fel a donatellói stiacciatorót: a háttérhez képest alig kidomborított relieffel – inkább képi, mint szobrászati technikával – valószínűleg meg a perspektívát. Dinamizmusa is Donatellóra vall. De az itáliai reneszánszt idéző jellegzetességektől eltekintve olyan különlegességek is akadnak, mint az ábrázolt alakok nagy kezei. A kezek mint a test egyik legkifejezőbb részei, gyakran kinyúlnak a kétdimenziós képkeretből, előre döntve mesélnek, és beavatják a nézőt a túlvilági utazásba. Az oxidáló láng hevében – egy szinte alkimista eljárás során – a rézből megszülető színek szimbolikusak és megindítóak: a középkor világát és magát az *Isteni Színjáték* jelképrendszerét idézik.

Míg Madarassy *Infernójában* a sötét árnyalatok a meghatározóak, a *Purgatóriumban* a belső tűz és az égető bűnbánat pirosa uralja. A *Paradicsomhoz* közeledve a Fény felé haladunk. Dante felfogásában az örök Fény maga a Szentháromság. Madarassy pedig előre jelzi, hogy a *Színjáték* utolsó énekeiben az aranyfény uralomra jut, utalva ezzel a bizánci és a XIV. századi toszkán festészetre, ahol a legdrágább anyag a tökéletességet, a végtelenséget is jelképezi. A Fényhez való felemelkedés során szinte hallhatóak a verssorok, a szavak, a dantei költemény anyagi szózata. Tökéletes az összhang a középkori szakrális ábrázolással, amelyben minden a transzcendencia szimbóluma és megtestesítése.

Madarassy *Infernója* statikusabb, kevesebb a mozgás, az emberi alak és a szín. Úgy tűnik, minden a bűnbe, a rosszba dermedt, hasonlatosan a Kocitus jegébe fagyott

Luciferhez. A *Purgatóriumban* a mozgás szellemi természetű, Isten iránti vágyakozássá lényegül. A magyar művész alkotófolyamata hasonlatos a megtisztuláshoz, az alkimista aszkéziséhez, amelynek célja az anyag átlenyegítése valami felsőbbrendűvé. A *Pokol* bűnöseinek dermedtségétől a *Purgatórium* vezeklőinek elevevése felé tartunk.

Az *Isteni Színjátékban* Dante maga az emberi felemelkedés szelleme. Ugyanez a fejlődés következik be – vagy kellene, hogy bekövetkezzen – a képzőművészetben is: az átváltoztatás az anyag felszabadítását jelenti. Madarassy művészetében ez a szublimáció az oxidáló láng hevével megy végbe, a szeretet tüzével, amely kinyeri a fém tömörségéből, homályosságából, egyszerűségéből a sokszínűséget és a megismételhetetlen irizálást, vagyis az érzelmek és érzések gazdagságát. Megvilágosítva, az anyagot hevítve egyre jobban átszűrődik a fény, a melegség. Mindez azonos a kegyelem és az isteni szeretet irgalmasságának árnyalataival, amelyek összefonódva, egyesülve a Fényt képezik, magát Istent. Ahogy a Kegyelem világossága megvált minket, úgy térít meg és változtat át a művészet, az isteni megszólítás. Madarassy, Dantét követve, leereszkedik a Túlvilág lejtőjén, alkímiával szublimálva nem csak az anyagot, hanem a lelket is. Kiállításán minden fémbe rögzített lépéssel megtisztulást nyerünk: ebben egyedülálló Madarassy István rézbe komponált *Isteni Színjátéka*.

Magyar szöveg:

Notis Georgiou–Balogh Csaba